

Република Србија | Republic of Serbia
МИНИСТАРСТВО ВЕРА И ДИЈАСПОРЕ | MINISTRY OF RELIGION AND DIASPORA

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

МИНИСТАРСТВО ВЕРА И ДИЈАСПОРЕ

БЕОГРАД

Број: 070-00-2/2010-02
Датум: 2. јуни 2011. године

Датум: 10 JUN 2011
Број пр.-акт
1 : 6 : 1744 : 11858

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

БЕОГРАД

ЗП

Предмет: Обавештење о поступању по Препоруци Заштитника грађана

Заштитник грађана, поступајући по притужби Мешихата Исламске заједнице у Србији, својим дописом бр. 4056 од 02. марта 2011. упутио је на основу члана 138. ст.1. Устава и чл. 31. ст. 1. и 2. Закона о Заштитнику грађана Министарству вера (након реконструкције Владе Министарство вера и дијаспоре), Министарству просвете и Комисији за верску наставу препоруку ради отклањања утврђеног пропуста и унапређења њиховог рада. Поступајући на основу чл. 31. ст. 3. Закона о заштитнику грађана, Министарство вера и дијаспоре обавештава Заштитника о следећем.

У достављеној препоруци под наведеним бројем Заштитник грађана је Министарству вера и дијаспоре препоручио две активности у циљу отклањања, по мишљењу Заштитника, утврђеног пропуста.

1. Заштитник грађана је Министарству вера и дијаспоре најпре препоручио да, заједно са другим надлежним органима, *споразумно, после консултација са представницима свих регистрованих традиционалних цркава и верских заједница, предложи „Влади акт којим ће бити детаљно прописан поступак утврђивања предлога за именовање, као и разлоге и поступак за разрешење чланова Комисије за верску наставу у основним и средњим школама“.*

Постојање Комисије за верску наставу предвиђено је Уредбом о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи („Сл. гласник РС“, бр. 46/2001). Чланом 14. Уредбе коју је Влада Републике Србије усвојила 24. јула 2001. године предвиђено је да организовање и остваривање верске наставе прати комисија састављена од по једног представника традиционалних цркава и верских заједница и по три представника Министарства просвете и Министарства вера. Ставом 2. истог члана Уредбе предвиђено је да комисију образује Влада Републике Србије. На основу изложених одредби Уредбе, као и на основу одговарајућих одредби Закона о основној школи и Закона о средњој школи, Влада Републике Србије је 11. новембра 2004. године усвојила Одлуку о образовању Комисије за верску наставу у основним и средњим школама. Том одлуком, између осталог, предвиђено је да председника, заменика и чланове Комисије именује Влада посебним решењем, да у састав Комисије улази по један представник традиционалних цркава и верских заједница, три представника Министарства просвете и три представника Министарства вера, као и да стручне и административно-техничке послове за потребе Комисије обавља Министарство

Васе Чарапића 20, 11000 Београд | 20 Vase Carapica St., 11000 Belgrade
тел: +381 11 3202 900 факс: +381 11 2636 815 | phone: +381 11 3202 900 fax: +381 11 2636 815

www.mvd.gov.rs info@mvd.gov.rs

вера. Према Одлуци, задатак Комисије је да усаглашава предлоге програма верске наставе традиционалних цркава и верских заједница, усаглашава предлоге уџбеника и других наставних средстава, да даје мишљење министру просвете у поступку избора просветних саветника за верску наставу, да предлаже програме стручног усавршавања наставника верске наставе, итд.

Према мишљењу Министарства вера и дијаспоре, оба релевантна акта јасно уређују правну природу и састав Комисије. На основу изложених решења, јасно је да је Комисија радно тело Владе Републике Србије јер ју је Влада уредила својом Уредбом, образовала својом Одлуком, а њене чланове именовала својим решењем. На основу таквог карактера Комисије, јасно може да се закључи да Министарство вера и дијаспоре не може самостално да промени поступак именовања и разрешења свих чланова Комисије. У том смислу, Заштитник је у препоруци и сам изричито истакао да ће надлежна министарства споразумно, после консултација са представницима свих регистрованих традиционалних цркава и верских заједница, предложити Влади акт којим ће бити детаљно прописан поступак утврђивања предлога за именовање, као и разлоге и поступак за разрешење чланова Комисије за верску наставу у основним и средњим школама. Министарство вера и дијаспоре је свакако надлежно да обави консултације са традиционалним цркавама и верским заједницама, али стоји на становишту да није у свему надлежно да предлаже Влади акт којим ће бити детаљно прописан поступак утврђивања предлога за именовање, као и разлози и поступак за разрешење свих чланова Комисије.

Наиме, три члана Комисије одређује Министарство просвете, а поједине чланове одређују саме цркве и верске заједнице. Дакле, уколико би Министарство вера и дијаспоре обавило консултације са традиционалним црквама и верским заједницама и предложило акт којим се, како то препоручује Заштитник, „детаљно прописује поступак утврђивања предлога за именовање, као и разлоге и поступак за разрешење чланова Комисије“, утолико би се дошло до парадоксалне и правно неодрживе ситуације да се припреми нацрт акта којим се, са једне стране, уређује питање ко и како у оквиру традиционалних цркава и верских заједница у њихово име предлаже представнике, као и који су разлози за разрешење тих представника, што би свакако представљало нарушавање Уставом и Законом о црквама и верским заједницама гарантоване аутономије и одвојености државе од цркава и верских заједница, док би, са друге стране, представљало залажење у надлежност Министарства просвете и науке.

У том смислу, Министарство вера и дијаспоре стоји на становишту да је осетљиво и значајно питање правног уређивања поступка утврђивања предлога за именовање, као и разлога и поступка за разрешење чланова Комисије, потребно пажљиво размотрити водећи рачуна о надлежностима државних органа и, како и сам Заштитник грађана констатује, чињеници да Комисија за верску наставу има много дубљи значај за остваривање алтернативног права деце на верску наставу и верске слободе уопште.

2. Министарству вера и дијаспоре и Министарству просвете и науке Заштитник грађана упутио је препоруку да *„размотре да ли је потребно да се Уредбом утврђен задатак Комисије („прати организовање и остваривање верске наставе“), што је једина нормативна одредница о Комисији, допуни и детаљније пропише њене дужности, као и начин остваривања сврхе због које је успостављена“* и да у складу са тим предложе *„Влади допуно Уредбе, односно другог прописа, или ће Заштитника грађана обавестити о разлозима због којих сматрају да није потребно ближе уређивање дужности и сврхе Комисије“*.

Министарство вера и дијаспоре стоји на становишту да су надлежности Комисије јасно одређене, не само Уредбом, већ и низом општих аката. У том смислу, истичемо,

примера ради, да је Законом о уџбеницима предвиђено да Национални просветни савет, уз прибављено мишљење Завода, утврђује постојање потребе за уџбеницима за верску наставу на предлог Комисије за верску наставу и да уџбеник за верску наставу одобрава министар просвете на предлог Националног просветног савета; а на основу позитивног мишљења Комисије за верску наставу. На основу изложеног, јасно је да су дужности и начин остваривања сврхе због које је Комисија основана, односно неке надлежности Комисије, уређене и законима. Међутим, Уредба о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи није више у свему у сагласности са касније донесеним законима. За предлагање Влади одговарајућих измена тих аката надлежно је Министарство просвете и науке.

